ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਮੈਤੀ

ਬਨਾਮ

ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਅਨਜ

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ 432)

ਜਨਵਰੀ 21, 2022

[ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 – ਧਾਰਾ 21(ਬੀ) – ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ – ਬੈਂਕ ਖਿਲਾਫ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰ – ਇੱਕ ਗਾਹਕ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਵੱਲੋਂ ਚੈੱਕ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਵਿੱਚ ਭੁਲ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ – ਰਾਸ਼ੀ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਾਹਕ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਖਾਤਾ ਉਸੇ ਬੈਂਕ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਸੀ – ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ – ਰਾਜ ਉਪਭੋਗਤਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਂਸ਼ਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ – ਰਾਜ ਉਪਭੋਗਤਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ – ਉਚਿਤਤਾ – ਫੈਸਲਾ: ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ – ਧਾਰਾ 21(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਹੁਤ ਸੀਮਿਤ ਹੈ – ਇਸਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਜਦੋਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ ਫੋਰਮਾਂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ – ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ-42, ਆਰ.27 ਵਿੱਚ ਸੋਚੇ ਗਏ ਤੱਥ ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਣਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ – ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਧੀਨ, ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਸਰਾਸਰ ਅਣਉਚਿਤ ਸੀ – ਤਦ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਚੁਕਾਇਆ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 – ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਫੋਰਮ ਅੱਗੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ – ਮਨੋਰੰਜਨ ਯੋਗਤਾ – ਫੈਸਲਾ: ਕਿਸੇ ਫੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਵਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਟਿਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੰਖੇਪ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹਨ – ਵਿਸਥਾਰਤ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੋਰਮ ਦੇ ਦਰਵਾਜੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੋ ਕਿ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 – ਆਰਡਰ XII, r.27 – ਸਬੂਤ – ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ – ਫੈਸਲਾ: ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਡਰ XII, r.27 'ਚ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਉਸ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਜਦੋਂ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1963 – ਧਾਰਾ 5 – ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣਾ – ਕਦੋਂ – ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਪਚਾਰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਚੁਣਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਬੈਂਕ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੀਮਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਬਾਏਗਾ – ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼/ਬਿਆਨ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਦਾ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ

ਫੈਸਲਾ-1. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਐਸ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਐਸ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, 19ਵੀਂ ਮਾਰਚ, 2019 ਨੂੰ ਐਸ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਰੀਜਨਲ ਮੈਨੇਜਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਦੀ ਧਾਰਾ 21(b) ਅਧੀਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਪਰਿਧਿ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਦੋ ਫੋਰਮਾਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤ ਸਮਝ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਤਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਅਗਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਬੁਲਾਵਾ ਭੇਜਿਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋ ਫੋਰਮਾਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ

ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

2. ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਦੀ ਧਾਰਾ 21(b) ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਫੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਜਦੋਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਜਵਾਬੀ-ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿ ਕੇ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ ਫੋਰਮਾਂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਸਰਾਹਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ ਜਵਾਬੀ-ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਓਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੂੜ੍ਹਵੇਂ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਹੋਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਹਰ ਕਾਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜਾਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪਾਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਕਸਟਡੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ। ਅਨੁਮਾਨ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਅਤੇ ਨਾਸਮਝ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਤਾਂ ਤਬ ਤੱਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜਾ ਜਵਾਬੀ, ਉਸੇ ਬ੍ਰਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਤਲਬੀ ਨਕਦ ਜਾਂ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜਵਾਬੀ, ਦੋਵੇਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਉਸੇ ਬੈਂਕ ਬ੍ਰਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਜੋ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਫੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੌਂਦੀ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। [ਪੈਰਾ 9l]266-F-H; 267-A-E]

3. ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਮੂਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਡਰ-41, ਆਰ.27 'ਚ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਇਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਸਰਾਸਰ ਬੇਵਜਹ ਸੀ। [ਪੈਰਾ l0]267-ਸੀ-ਐਫ]

4. ਹੋਰ, ਵਿਸਥਾਰਤ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੋਰਮ ਦੇ ਦਰਵਾਜੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ। ਜਿਸ ਤਰਾਂਗ 'ਤੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਫੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਮਨੋਰੰਜਨਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਵਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਟਿਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੰਖੇਪ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ l1]267-ਜੀ-ਐਚ; 268-ਏ-ਬੀ]

ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਚੈਂਬਰਸ ਕੋਆਪ. ਹਸਗ. ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਵਿਕਾਸ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟਡ. (2003) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 233 : [2003] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 139 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

5. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਪਾਯ ਲੱਭਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੀਮਾ ਐਕਟ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ, ਐਸ.ਬੀ.ਆਈ. ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੀਮਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਨਿਰੀਖਣ/ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜਿਵੇਂ ਹੋਵੇ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ੀ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੁਓ-ਮੋਟੋ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2003] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 139 ਪੈਰਾ 11 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 432 ਦਾ 2022.

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 14.06.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਜੱਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਿਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 483 ਦਾ 2018.

ਅਨੰਦ ਸ਼ੰਕਰ ਝਾ, ਅਰਪਿਤ ਗੁਪਤਾ, ਮਿਸ ਮੇਕਾਂਕਸ਼ੀ ਦੇਵਗਨ, ਜੀ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਸ਼ੁਭਮ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਜਿਤੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1.ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਇਥੇ "ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ) ਨੇ 07ਵੀਂ ਜੂਨ 2019 ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਐਸ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਿਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 483 ਦਾ 2018 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।

"ਪੁਨਰੀਕਸ਼ਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਨਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਚੁਣਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ, ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963, ਅਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕ੍ਰੋਨੋਲੋਜੀਕਲ ਤੱਥ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ।

ਸੁਧਾਰਕ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਬਾਏਗਾ।

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਫੈਸਲਾ ਅਗਾਮੀ ਹੈ।"

3. ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 14ਵੀਂ ਜੂਨ, 2019 ਨੂੰ ਉਕਤ ਪੁਨਰੀਕਸ਼ਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

4. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਫੋਰਮ, ਪੂਰਬ ਮੇਦਿਨੀਪੁਰ (ਇਥੇ "ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਅੱਗੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਮਾਮਲਾ ਨੰਬਰ 08 ਦੀ 2014 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਯਾਨੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਮੈਤੀ ਦਾ ਜਨਵਰੀ, 2000 ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਬਚਤ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ 011900f1167 ਸੀ। 24.02.2012 ਨੂੰ, ਉਕਤ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਨੂੰ ਨੰਬਰ 101144078732 ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 15.09.2012 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ 500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਬੈਂਕ ਦੇ ਇੱਕ ਸਟਾਫ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਸਬੁੱਕ 'ਤੇ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ 324326209604 ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ। ਉਕਤ ਰਕਮ ਉਕਤ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 16.01.2013 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 670013 ਦੀ ਰਕਮ 3,00,000 ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸੇ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਐਸਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਐਸਬੀਆਈ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ 030606f80570

ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 11.12.2013 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਸਬੁੱਕ ਅੱਪਡੇਟ ਕਰਵਾਉਣ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਾਸਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 59 ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੈਲੇਂਸ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ 16.01.2013 ਤੋਂ 11.12.2013 ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਬੈਂਕ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੁਨੀਲ ਮੈਤੀ (ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਇਥੇ) ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਾਹਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ 32432605904 ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ 15.09.2012 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਮੈਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਸੁਨੀਲ ਮੈਤੀ (ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2) ਨੇ 25.01.2013 ਅਤੇ 28.01.2013 ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1,00,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 2,00,000 ਰੁਪਏ ਉਕਤ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਕੱਢ ਲਏ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਪਰ ਵਿਅਰਥ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਐਸਬੀਆਈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸੁਨੀਲ ਮੈਤੀ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

5. ਦੋਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਰਜ ਕਰਾਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ। ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ 14.05.2014 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ।

6. ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਬੈਂਕ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 784 ਦੀ 2014 ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਇਥੇ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਹਿਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ) ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ 25 ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ। ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਕੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਹੁਕਮ (ਰੁ. 100/- ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ) ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

"ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਤੱਥ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਚੈੱਕ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾ ਪਰਚੀ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਦਸਤਖਤ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਨਮੂਨਾ ਦਸਤਖਤ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦੂਜਾ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜਦੋਂਕਿ, 'ਸੁਨੀਲ ਮੈਤੀ', ਬਚਤ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ 32432605904 ਦੇ ਖਾਤਾਧਾਰਕ, ਬੰਗਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰੁ. 3,00,000/- ਦਾ ਚੈੱਕ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜਮ੍ਹਾਕਰਤਾ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਜਮ੍ਹਾਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ 'ਸੁਨੀਲ ਕ੍ਰ ਮੈਤੀ' ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਤੀਜਾ, ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਸਵੈਚ੍ਛਾ ਨਾਲ ਉਸ ਸਰੋਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਚੈੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ

ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਚੂੰਕਿ, ਰੁ. 3,00,000/- ਕਾਫੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਹੈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਉਸ ਸਰੋਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਚੈੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਚੌਥੇ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਡਿਪਾਜਿਟ ਸਲਿਪ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 'ਸੁਨੀਲ ਮਾਤੀ' (ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1) ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਡਿਪਾਜਿਟ ਸਲਿਪ ਵਿੱਚ 'ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਮਾਤੀ' ਵਜੋਂ ਲਿਖੇਗਾ।

ਪੰਜਵੇਂ, ਚੂੰਕਿ ਬੈਂਕ ਨਾਮ, ਖਾਤਾ ਨੰ., ਰਕਮ, ਤਾਰੀਖ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਚੈੱਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ/ਜਦੋਂ ਚੈੱਕ/ਮੰਗ ਮਸੌਦਿਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਰਕਮ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਚੈੱਕ 'ਸੁਨੀਲ ਕ੍ਰ. ਮਾਤੀ' ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਉਸ ਚੈੱਕ ਦੇ ਜਾਰੀਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸੁਨੀਲ ਮਾਤੀ' ਵਜੋਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਰਕਮ ਕਾਫੀ ਵੱਡੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈਣਾ।

ਛੇਵੇਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਬਚਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਚੈੱਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਡਿਪਾਜਿਟ ਸਲਿਪ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੇ।

ਸੱਤਵੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਈ.ਵੀ.ਐਫ. ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬ੍ਰਾਂਚ ਮੈਨੇਜਰ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਬਹਾਨੇ ਜਾਂ ਦੂਜੇ 'ਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਈਮਾਨਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਚਾਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਡਿਪਾਜਿਟ ਸਲਿਪ ਦਾ ਸਮਕਕਸ਼ੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਕਤ ਰਕਮ ਉਸ ਨੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਭਰਦੇ ਤੱਥ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਚੈੱਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਜਾਣਨਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੇ ਗਰੁੱਪ 'ਡੀ' ਸਟਾਫ ਦੁਆਰਾ ਅਪਡੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਗੜਬੜੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਅਕਲਮੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚੂੰਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

7. ਜਵਾਬੀ-ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪੀੜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ (ਇਸ ਨੂੰ "ਉਕਤ ਐਕਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 21 (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਕਤ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਉਲਲੇਖਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ।

8. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਐਸ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, 19ਵੀਂ ਮਾਰਚ, 2019 ਨੂੰ ਐਸ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਰੀਜਨਲ ਮੈਨੇਜਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਕਟ, 1986 ਦੀ ਧਾਰਾ 21(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਪਰਿਧਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਦੋ ਫੋਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਤਹੀ ਪੜਤਾਲ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪੜਾਅ ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਅੱਗੇ, ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪੜਾਅ ਤੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋ ਫੋਰਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

9. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਬਹੁਤ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਜਦੋਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਵਾਬੀ-ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਦੋ ਫੋਰਮਾਂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿੱਚ ਪੜਤਾਲ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਫੋਰਮ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਸਰਾਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜਵਾਬੀ-ਬੈਂਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਓਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਹਰ ਕਾਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜਾਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਕਸਟਡੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਅਨੁਮਾਨ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਅਤੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਹਨ।ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਮੈਤੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਾਤੇ, ਸੁਨੀਲ ਮੈਟੀ, ਉਸੇ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਨਾਲ ਸਨ। ਕੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਫੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿੱਟਾ, ਬਸ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ

ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਟੇਟ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਰਕ।

10. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਧਿਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪੜਾਅ, ਉਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੈ ਕ੍ਰਮ-41, ਆਰ.27 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਉਚਿਤ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਲਾਵਾ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਤੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਧੀਨ ਹਾਲਾਤ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਮੰਗ ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਲੈਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸੀ।

11. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸੁਥਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਥਾਰਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੋਰਮ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ। ਜਿਸ ਤਰਾਂਜ਼ ਤੇ ਕਿਸੇ ਫੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਮਨੋਰੰਜਨਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਵਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਟਿਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੰਖੇਪ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

12. ਇਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਪਾਯ ਲੱਭਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਬੀ.ਆਈ. ਲਈ ਲੜ ਵਕੀਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੀਮਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਨਿਰੀਖਣ/ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜਿਵੇਂ ਹੋਵੇ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਪਤੀ ਆਦੇਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਸੁਓ-ਮੋਟੂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤਿ ਗਲਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਦਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਬਹਾਲ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗਜਰਾਈ

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate